

■ **Cikkünk visszhangja****Nagyhalakra is...**

Tisztelt Kopátsy Sándor Úr!

A Délmagyarország 1995 március 17-én „Mi a fekete-gazdaság?” címmel megjelent írásához kívánunk néhány gondolatot fűzni, illetve pontosítani azt.

Őn azt állítja, hogy az adó-ellenőrök csak a „zöldségesekeket, fagyaltosokat, taxisokat akarják leleplezni.” Cáfoltként hivatkozunk az adóigazgatási eljárásra, amely tiltja a megkülönböztetést úgy az adóalanyokra, mint a vizsgálat módszereire vonatkozóan. És, mint a Csongrád megyei adórevizorok munkájáért felelős vezető kijelentem, hogy ellenőreink az ún. „nagyhalakat” éppen úgy vizsgálják, mint az Ön által említett adózói kört. Nem hivatalunkon múlik, hogy a tehetősebb törvénykerülők számos ügyvédet és szakértőt foglalkoztatva a joghézagokat és az adóhatóság anyagi hátrányát kihasználva több éves húzavona után is ki tudnak bújni a fizetés alól.

Tisztelt Kopátsy Úr!

Igaz, hogy a törvények különbséget tesznek a törvényeket megszegők között az okozott kár nagyságát – tehát bűnük nagyságát – illetően, és ehhez mérik büntetésüket. Ebből azonban nem következik, hogy a törvényeket kicsit megszegők, vagy abból kisebb hasznot húzók bűne megbocsátható és nem üldözendő csupán azért, mert a törvények nem megfelelő módon szabályoznak. Ha egy törvény vagy törvényrendszer rossz, azt meg kell változtatni, s nem pedig hallgatólagosan tudomásul venni, hogy nem tartjuk be, vagy megszegjük azt. Ha elfogadjuk és lassacskán hivatalosan elismerjük a törvények kijátszásának, megszegésének, azaz a törvénytelenségeknek a létjogosultságát, és az erre hivatott szervek vizsgálataik során

megkülönböztetést tennének a törvényszegők között, akkor előbb-utóbb az önbíráskodás kerülne előtérbe. Ahogyan ennek csíráit már sajnos tapasztalhatjuk.

Tisztelt Kopátsy Úr!

Ha az Ön által felvázolt eszmefuttatást elfogadjuk, előbb-utóbb akadna, aki eljutna arra a következtetésre, hogy a nagyhalakat sem szabadna vizsgálni, mert ők méregdrága villák sorával, mecénási tevékenységükkel az ország vagyonát gyarapítják, kulturális színvonalát és munkaerőhelyzetét javítják stb. Tehát az ő bűnük is megbocsátható lenne... Persze ezek az érvek éppügy hamisak lennének, mint az Ön által követelt engedékenység. Hiszen ez nem jelentene mást, mint hogy a nagyhalak átvennék a költségvetés újraelosztó szerepét.

Szabadjon még megjegyeznem, hogy bármely vállalkozói kör tagjait lehet látni milliós értékű új autókon, közülük is építenek több tízmilliós villákat. És ami a legfőbb! A zöldséges is foglalkozhat „melléktevékenységként” olajszőkítéssel, hiszen az adóhivatal lenne csak a megmondhatója, hogy egy-egy látszólag kisvállalkozó hányféle tevékenységet jelent be és folytat. Erről azonban mi nem beszélünk, mert köt bennünket az adótitok. És tudják ezt a zöldségesek, fagyaltosok és az ő ügyvédek is.

Tisztelt Kopátsy Úr!

Az Ön kérdése valóban jogos. „Mi a fekete-gazdaság?” De nem hiszem, hogy Ön pontos választ adott. Kérem, gondolkozzék még egy kicsit.

Tisztelettel:

Németh Györgyné
ellenőrzési
igazgatóhelyettes,
APEH

■ 1904-ben a madridi Real Academia de Bellas Artes de San Fernando – az olasz Sonzogno-cég másfél évtizeddel korábbi kezdeményezésének mintájára – pályázatot hirdetett egyfelvonásos operák komponálására. Akkoriban a spanyol zenés színházakat a látványos, folklorisztikus és többnyire vidám spanyol operett, a zarzuela uralta. A madridi akadémia azt remélte, hogy a királyi család által a győztesnek felajánlott tekintélyes összeg – 2500 pezeta – arra inspirálja majd a zeneszerzőket, hogy az olasz nyerteshez, a Parasztbecsülethez hasonló sikerű operákat alkossanak, amelyekkel megteremtődhet az igazi hagyományokkal nem rendelkező spanyol nemzeti operakultúra.

La vida breve (Rövid élet) című operájával a 29 éves Manuel de Falla nyerte meg a pályázatot, de a győztes darab bemutatására egyik madridi színház sem vállalkozott. Végül 1913 áprilisában Nizában adták elő – franciául, s csak a következő évben hódította meg a spanyol színpadokat. Idehaza kevésbé ismert műről lévén szó, nagy várakozás előzte meg a Szegedi Nemzeti Színház operatársulatának kamaraszínházi bemutatóját.

Az előadás rendezője, **Sándor János** szerencsére felismerte, hogy elsősorban nem a történet megjelenítésére kell törekednie, hiszen az elhagyott lány tragédiája évezredes vándormotívum a művészetekben. Ezzel az operával ma is érvényeset mondani csak a kifejezés, és a színpadi megvalósítás újszerűségével lehet. A rendezés három síkon igyekszik hatni: a szölisták és a kórus a valóság síkján a drámai szituációt közvetítik; a táncoló alteregók az álom síkján hol a főszereplők gyermekkorába röpítenek, hol a jelen konfliktusát teszik plasztikusabbá; a lélek rezdüléseit az ezernyi színű, szenvedélyes muzsika szólaltatja meg. Ehhez a koncepcióhoz nincs szükség bonyolult szcenikai megoldásokra, realista vagy stilizált díszletre,

Vajk György, Soós Emese, Altörjay Tamás és Matkócsik Éva. (Fotó: Schmidt Andrea)

■ **Operabemutató a Kamaraszínházban****Andalúzia hangjai**

couleur locale-ra; az üres színpadi teret csak a kar számára épített háttérben maradó két hatalmas tribün bontja meg. Ami lényeges, az mind előtte zajlik. Sándor János jól felépítette elképzelését, de a darab befejezésével vitába szállnék. Salud egy halálosan szerelmes, és mélyen katolikus, vidéki spanyol lány. Amikor Paco, a szerelmese váratlanul mást vesz feleségül, nagybátyjával megjelenik az esküvői lakomán és számonkéri a szerelmet, azt hogy becsapták, elhagyták, tönkretették. A násznép előtt Paco mindent tagad. Salud a kereszte esküszik, amelyen Jézus lelte halálát. Paco válasza: Hazudsz! Kidoblak! A szegedi előadásban Salud Paco késébe rohan, szinte carmeni szenvedéllyel maga választja a halált. De Falla muzsikája viszont arról a lányról szól, akinek – mint a népballa-

dákban – fájdalomban-bánatában megszakad a szíve. Egyszerűen, kevésbé színpadiasan.

Rövid a darab és nincs benne túl sok énekelni való, Salud szerepét a kényelmetlen koloratúras dallamformálás, a különleges hajlítások, no és a spanyol nyelv nem teszik könnyű feladatá. Ennek ellenére drámai alakítást láthatunk, bár – talán a pontos intonációra való törekvés miatt – a szokásosnál kevesebb színt hozott **Matkócsik Éva** éneklése. Telitalálattal **Varsányi Mária** alakítása a Nagymama szerepében, mintha a de Falla tanítványaként spanyol népzene is gyűjtő Federico García Lorca valamelyik sötét drámájából lépett volna élénk. Pacónak nem sok megszólalást írt a szerző, **Vajk György** sem tud belőle hús-vér embert csinálni. A többi szereplőnek is alig van néhány megszólalása, **Szakály Péter** hangoskodó

nagybácsi, **Soós Emese** sugárzó menyasszony, **Altörjay Tamás** támaszt nyújtó testvéré. Az előadás legüdítőbb színfoltja az andalúziai utcai énekest alakító Edwin Munoz, aki autentikusnak tűnő dalolását gitárral kíséri. A nem túl izgalmas jelmezek **Vágvölgyi Ilona** munkái, a néhol túl direkt koreográfiát **Tóth Sándor** készítette. A színházi tánckar ritkán kap ilyen nagy feladatot, gondolom bizonyítani is akart azzal, hogy jól megoldotta.

Merész elképzelés volt a nagyzenekarra írt operát a meglehetősen szűk zenekari árokkal rendelkező Kamaraszínházban előadni. A kórust is felkészít, és a további előadásokon dirigensként is bemutatkozó **Gyüdi Sándor** igyekezett a kisebb zenekar adottságaihoz igazítani a partitúrát. Első operapremierjén a színházi zenekar nem okozott csalódást, Acél Ervin dinamikus vezényletével a spanyol népzeneben gyökeredző eklektikus muzsika átszellemülten csendült fel.

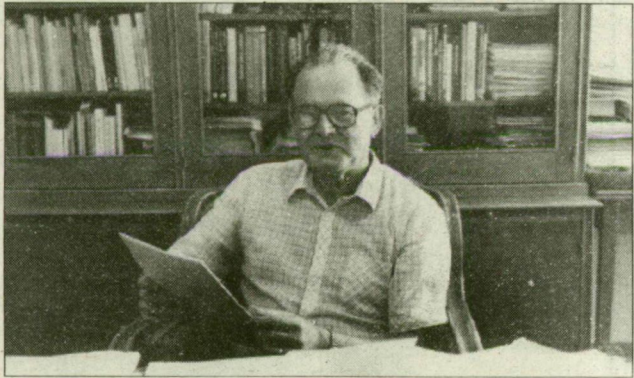
Hollósi Zsolt

■ **Széchenyi-díjas: Burger Kálmán akadémikus****A „kémiai építőjáték” mestere**

A József Attila Tudományegyetem Szervetlen és Analitikai Kémiai Tanszékének tanszékvezető egyetemi tanára 1983 óta; azelőtt az Eötvös Loránd Tudományegyetem azonos nevű tanszékén társprofesszora volt Szabó Zoltánnak. Kutatási területe a koordinációs kémia és a műszeres analitika. 1966-ban, nem egészen 37 éves korában lett a kémiai tudomány doktora, 1990-ben választották a Magyar Tudományos Akadémia levelező, majd 1993-ban rendes tagjának. 1987-től 1990-ig a JATE tudományos rektorhelyettesi tisztét töltötte be. A Szegedi Akadémiai Bizottság alelnöke. Számos tudományos társaság, szerkesztőbizottság tagja. Több könyvet írt, amelyeket angol, orosz japán nyelven is kiadtak, több mint 200 tudományos publikációja jelent meg. Stuttgartban, Norwichban, a Princeton Egyetemen volt vendégprofesszor. Az alábbi beszélgetés részlete annak a nagyobb terjedelmű interjúnak, amelyet nemrégiben munkatársunknak adott Dr. Burger Kálmán, s amelyet a Szeged című folyóirat közölt.

■ **Professzor úr mit olvasna magáról szívesen?**

– Mondjuk azt, hogy az én példám arról szól: ha valakinek olyan a munkája, amit szeret, akkor boldog lehet. Egész életemben azzal foglalkozhattam, amihez kedvem volt: a

Fotó: Nagy László

kémia kutatásával és tanításával. Apám mondogatta mindig: Fiam, te szerencsés vagy, még fizetést is kapsz azért, amit akkor is csinálnál, ha neked kellene fizetni érte.

■ **Mi a boldogság mostanában?**

– Különböző molekuláknak a fémionokkal való kölcsönhatásával foglalkozom. Azok a molekulák, amelyeknek a fémekkel való kölcsönhatását vizsgálom, majdnem mind biológiai hatású vegyületek. Koordinációs, vagy komplex kémianak hívják ezt a szakterületet. Mindazok a vegyületek, melyeken vannak olyan atomok, amelyek szabad elektrópárokat hordoznak, képesek a fémekhez kapcsolódni; oly módon, hogy a donor atom – amelyen rajta van a szabad elektrónpár – ezt a szabad elektrónpárt koordinálja a

fémek szabad elektronhéjába. Ha az unokámnak magyaráznám, azt mondanám, olyasm ez, mint a Lego építő.

■ **Magyarországon az elsők között kezdett foglalkozni a komplexkémiaiával; mi vonzott?**

– A komplexkémiai alap kutatásokat nemcsak a gyógyszergyártásban, hanem számos más ipari területen, az anyagkutatás különféle ágaiban, vagy a környezetvédelemben is felhasználják. Bár számos szabadalmunk van, nem az alkalmazás az én igazi világom. Hanem a bonyolult, és éppen ezért nagyon érdekes kémiai változások vizsgálata, amelyek a komplexképzéskor végbemennek. A koordinációs kémia nemcsak azért fogott meg engem, mert új tudományterület volt, hanem azért is, mert akkor még nem kellettek

hozza drága műszerek. Kellott egy jó pH-mérő meg egy jó ultratermosztát és kész. Vagyis csak szürkeállomány kérdése volt, hogy versenyképesek legyünk a nemzetközi tudományosságban is. Ma már persze nem mondhatom, hogy a komplexkémiai kutatások olyan olcsók lennének, mint amikor – Schulek Elemér és Szabó Zoltán professzorok tanítványai és munkatársai – elkezdttük.

■ **Mindig tudomásul veszi a körülményeket?**

– Bolond ember, aki az örökös panaszkodásra pazarol energiát. A kutatás olyasmi, mint a háztartás. Az ember hiába tudja, hogy ha lenne hűtőszekrénye, nem kellene minden nap vásárolnia – abból még sose lett fridzsider, hogy keseregünk a hiányán. Bizony mindaddig naponta kell lemenni a boltba, amíg meg nem engedheti magának a család, hogy hűtőt vegyen. Feltéve, ha nem akarunk éhenhalni...

■ **Ugyanabba a gimnáziumba járt, amelyikbe Petőfi Sándor?**

– Igen, és megtanultam a verset, amit ott írt: „Diligenter frekventáltam iskoláim egykoron, / Szekundával bónált engem / Sok számár professzorom.” Evangélikus gimnázium volt még, amikor érettségiztem; 24 osztálytársam közül ma ötven aktív egyetemi tanárok, mindegyikük természettudományi tanszékeken. Csupa egyetemi doktorátussal rendelkező tanár tanított bennünket, akiknek az volt a fő ambíciójuk, hogy mi tudjunk. Aszód, ahol születtem, még a javítóintézetről is híres – ezért vagyok ilyen jó...

Sulyok Erzsébet

■ **A víz világnapja március 22-én**■ **„Vannak a Tiszán gyenge pontok”****Időzített bombákon ülünk**

A víz világnapjának apropóján tegnap, hétfőn sajtótájékoztatót hívott össze az Alsó-Tisza vidéki Vízügyi Igazgatóság, az Alsó-Tisza vidéki Környezetvédelmi Felügyelőség, valamint a Szegedi Vízművek Kft. **Kovács Miklós** vízügyi igazgató arra kérdésre válaszolva, miszerint biztonságban érezhetjük-e magunkat az árvizek ellen, elmondta: a töltések nincsenek 100 százalékos védelemre „felkészülve”, a Tiszán vannak gyenge pontok. A karbantartásra fordítható pénz viszont egyre csökken. 1968-ban 28 millió forintot szánt a kormány erre a célra, s hiába adott tavaly nominálértékben többet, ha az összeg az 1968-as állapothoz képest csak 4 milliót ért. A vízgazdálkodásban együttműködésre lenne szükség a Kárpát-medence országai között, de ez a kölcsönös kapcsolattartás még nem működik. A román-magyar alapszerződésbe még bele lehetne foglalni vízügyi paragrafusokat, de a szlovák-magyar már ezek nélkül kötött meg.

Dr. Major Tibor, az ATI-KÖFE igazgatója megnevezte azokat az időzített bombákat, amelyek környezetünket veszélyeztetik. Csak állami pénzek bevonásával lehetne megoldani olyan problémákat, mint a Fémselekt-ügy, vagyis az algyői veszélyeshulladék

Március 22-ét az ENSZ 47. közgyűlése a víz világnapjává nyilvánította. Szegeden ebből az alkalomból holnap, szerdán délután 2-kor emlékülésre kerül sor a Deák Ferenc Gimnáziumban. Ekkor adják át az általános iskolai képzőművészeti alkotások és a középiskolai pályaművek díjait, ajándékait.

tároló felszámolása. S mivel egyre több olyan cég megy majd tönkre, amely veszélyes hulladékot halmozott föl, a kérdés beláthatatlan mélységű. Egyszer nagyot robbanhat az a „bomba” is, amelyet az olajszukitók helyeznek el.

Nem megnyugtató, hogy Szeged összes szennyvíze – Algyőét leszámítva – a Tiszába folyik. A szegedi önkormányzat különben előre-haladott tárgyalásokat folytat világbanki hitel felvételére, hogy szennyvíztisztítót építsen. A megvalósíthatósági tanulmány Phare-segítséggel készül. Amíg a tisztítót át nem adják, több csatorna építésére már nem adnak ki engedélyt Szegeden.

F. K.